

נהלים לקביעת מעמד מקצועי בפסיכולוגיה קלינית למסיימי לימודים ו/או התמחות בחו"ל

א. מבוא :

פרסום ההנחיות שלהלן נועד להקל על הלומד ו/או המתמחה בפסיכולוגיה קלינית בחו"ל המבקש לקבל הכרה כפסיכולוג קליני בארץ. זאת, על מנת שיהיה בידי כל המידע הנדרש לגבי התהליך והאישורים שעליו להמציא לוועדה המקצועית לפסיכולוגיה קלינית. פסיכולוג אשר סיים את לימודיו ו/או התמחותו (בחלקה או במלואה) בחו"ל ומבקש לקבל תואר מומחה בפסיכולוגיה קלינית בארץ, חייב לעמוד בכל הדרישות בהתאם לחוק הפסיכולוגים ותקנותיו בישראל. במידת הצורך יהיה עליו להשלים את החסר כפי שתדרוש הוועדה המקצועית לפסיכולוגיה קלינית.

סדר הפעולות בתהליך ההכרה במעמד המקצועי בפסיכולוגיה קלינית הוא כדלהלן :

רישום בפנקס הפסיכולוגים : ניתן לפנות לוועדה המקצועית לפסיכולוגיה קלינית בבקשה לקביעת מעמד מקצועי בארץ רק לאחר שהמבקש נרשם בפנקס הפסיכולוגים. הוועדה לא תדון בפניה ללא הצגת אישור על רישום בפנקס או הצגת היתר לעסוק בפסיכולוגיה. הוועדה תקבע אם הלימודים הם שווי ערך לנלמד בארץ לתואר השני בפסיכולוגיה קלינית. רק אם תקבע הוועדה המקצועית כי הלימודים הם אכן שווי ערך לנלמד בארץ לתואר השני בפסיכולוגיה קלינית תוכל הוועדה לאשר את התחלת ההתמחות בפסיכולוגיה קלינית. במידה וחסרים למבקש הקורסים/עבודת השדה הנדרשים, יצטרך המבקש להשלים קורסים במסגרת אקדמית מוכרת/פרקטיקום במסגרת מוכרת להתמחות קלינית, קודם שיוכל להתחיל את תהליך ההתמחות הקלינית. לפי הנסיון המקצועי תוכל הוועדה לקבוע אם המבקש רשאי להתחיל או להמשיך את תהליך ההתמחות הקלינית, או אם רשאי לגשת לבחינת סיום ההתמחות, או אם יש מקום להמליץ עליו בפני מנהלת התקנות להעניק לו תואר מומחה בפסיכולוגיה קלינית.

ב. לימודים :

יש להגיש לוועדה אשור על קבלת תואר מוסמך במגמה קלינית בחוג לפסיכולוגיה באוניברסיטה מוכרת בצירוף רשימת קורסי הלימודים ופירוט התוכן הנלמד בהם (SYLLABUS) או לחילופין אישור כנ"ל על קבלת תואר מוסמך מאוניברסיטה מוכרת (שאינן בה מגמה קלינית), אם עיקר הלימודים היו בתחום הקליני במקרה כזה, חייב המבקש לצרף אישור מהאוניברסיטה על-כך שבתקופה בה למד לא הייתה מגמה קלינית.

עיקר הלימודים בתחום הקליני משמעו :

לפחות קורס אחד בפסיכופתולוגיה.

לפחות קורס אחד שנתי בפסיכותרפיה בגישה פסיכודינאמית.

לפחות שני קורסים בפסיכודיאגנוסטיקה (בהם נלמדים המבחנים : ווכסלר, בנדר, ציורי HTP, ט.א.ט. ורורשאך).

4. פרקטיקום בפסיכולוגיה קלינית, דהיינו, עבודת שדה במוסד מוכר להתמחות בפסיכולוגיה קלינית. היקף העבודה במסגרת הפרקטיקום הוא של 16 שעות שבועיות במשך לפחות 10 חודשים ברציפות. הפרקטיקום יכלול התנסות בראיון, באבחון פסיכודיאגנוסטי בבטריית מבחנים הכוללת לפחות את מבחני הבנדר, הווסלר, ציורי HTP, ט.א.ט. ורורשך, ובטיפול פסיכותרפויטי, תחת הדרכה מפסיכולוגים קליניים.

יש להמציא בפני הוועדה אישור על תקופת הפרקטיקום, היקף העבודה שנעשתה במסגרתו, תוכנה (אוכלוסיית המטופלים מסגרת הפרקטיקום, מספר הטיפולים ארוכי הטווח שנעשו, מספר הבטריות הפסיכודיאגנוסטיות שהועברו, ושמות המבחנים בכל בטרייה), וחוות דעת מהפסיכולוגים המדריכים על מהות העבודה והערכת ביצוע העבודה.

במידה ובמגמה הקלינית בה למד לא נדרש פרקטיקום, או הפרקטיקום שנעשה לא היה בהיקף שלעיל, תדרוש הוועדה המקצועית השלמת הפרקטיקום החסר, בהיקף של 16 שעות שבועיות לפחות במשך 10 חודשים ברציפות במסגרת מוכרת להתמחות קלינית.

יש לציין שהקביעה אם עיקר הלימודים לתואר המוסמך הינו שווה ערך לנלמד במגמה לפסיכולוגיה קלינית בארץ, הינה בסמכות הוועדה המקצועית.

ג. התמחות :

1. תחילת ההתמחות תוכר החל ממועד קבלת הזכאות לתואר שני וזאת בתנאי שהלימודים הוכרו עפ"י סעיף ב' לעיל.
2. ההתמחות נעשתה במוסד מוכר להתמחות בפסיכולוגיה קלינית בהיקף של שנתיים במשרה מלאה או 4 שנים במשרה חלקית בהיקף של חצי משרה לפחות. לפחות שנה אחת בחצי משרה צריכה להיעשות במסגרת אישפוזית בבי"ח פסיכיאטרי / מחלקה פסיכיאטרית / אישפוז יום פסיכיאטרי בבי"ח כללי. משך יחידת ההתמחות המינימלית לצורך הכרה היא לפחות שנה קלנדארית (12 חודשים) אחת במקום אחד ברציפות.
- יש לציין, שמוסד מוכר להתמחות בפסיכולוגיה קלינית בארץ הינו מוסד שעמד בכל הקריטריונים להכרה במוסד וקיבל הכרה רשמית להכשיר מתמחים בפסיכולוגיה קלינית. לגבי מוסד בחו"ל הכוונה למוסד שמתקיים בו עיסוק בפסיכולוגיה קלינית ברמה מקצועית נאותה, והוא עומד בכל הקריטריונים שנקבעו בארץ לצורך הכרה במוסד כמוסד להתמחות בפסיכולוגיה קלינית, דהיינו :
 - ✓ המוסד מספק התנסות תחת הדרכה של פסיכולוגים קליניים במגוון הפעילויות המקצועיות הבאות : ראיון, הערכה ואיבחון קליני ופסיכודיאגנוסטי עם בטריית מבחנים הכוללת לפחות את מבחני הווסלר, ציורי HTP, ט.א.ט. ורורשך, ופסיכותרפיה לסוגיה.
 - ✓ במוסד מועסק פסיכולוג קליני מדריך בפסיכותרפיה ובפסיכודיאגנוסטיקה בהקף של לפחות חצי משרה.
 - ✓ במוסד מתנהלת עבודה קלינית מובהקת, דהיינו, המוסד מאפשר התנסות בעבודה עם פתולוגיות נפשיות שונות, קיימת בו מסגרת אמבולטורית ו/או מסגרת אישפוזית, הכוללת צוות רב מקצועי, ישיבות צוות קבועות, הדרכות, דיון על מקרים, דיונים תיאורטיים וכו'.
 - ✓ המוסד מאפשר למתמחה להשתתף בפגישות הצוות הכוללות את הפעילויות המתוארות בסעיף הקודם בצורה קבועה ומסודרת.
 - ✓ תכנית ההתמחות הינה באחריותו של פסיכולוג קליני מדריך.
 - ✓ קיימת במוסד ספרייה מקצועית או גישה לכזאת.

3. על המועמד להציג אישורים על היקף המשרה בה עבד ועל תקופת עבודתו בכל אחד מן המוסדות בהם עבד / התמחה.
4. על המועמד להציג אישורים על הדרכות הכוללות לפחות:
- ✓ 30 שעות הדרכה בראיון .
 - ✓ 160 שעות הדרכה בפסיכותרפיה.
 - ✓ 160 שעות הדרכה באבחון פסיכודיאגנוסטי.
 - ✓ העברה וכתובת דוחו"ת על 20 בטריות פסיכודיאגנוסטיות לפחות, כשכל בטרייה כוללת לפחות את המבחנים הבאים: בנדר, ציורי HTP, ווכסלר, ט.א.ט ורורשאך.
- חלק מההדרכות יכולות להיות קבוצתיות, ובלבד שמספר שעות ההדרכה בהן אינו עולה על מחצית משעות ההדרכה הנדרשות באותו התחום. שעה וחצי של הדרכה קבוצתית נחשבת לשעה אחת של הדרכה פרטנית.
- על המועמד להציג חוות דעת מן המדריכים בכל אחד מן התחומים הנ"ל. בתחום הפסיכותרפיה ובתחום הפסיכודיאגנוסטיקה יש להמציא שתי חוות דעת, לפחות. בתחום הפסיכותרפיה צריכה חוות הדעת לפרט את סוג האוכלוסייה המטופלת, מספר הטיפולים ארוכי הטווח שנעשו על-ידי המתמחה, שיטת הטיפול שננקטה, והערכה לגבי רמתו ויכולותיו המקצועיות של המתמחה. בתחום הפסיכודיאגנוסטיקה צריכה חוות הדעת לפרט את המבחנים שנכללו בכל בטרייה שהועברה, וכן הערכה לגבי רמתו ויכולותיו המקצועיות של המתמחה בתחום זה.

ד. קבלת תואר מומחה :

- על-פי סעיף 31 (א) בתקנות הפסיכולוגים (אישור תואר מומחה) התשל"ט-1979, רשאי המנהל לאשר תואר מומחה או מומחה מדריך בענף פלוני ללא התמחות ובחינות, לפסיכולוג שהוא בעל תואר מומחה או מומחה מדריך, לפי הענין, שניתן לו בחו"ל, ושהוועדה המקצועית המליצה עליו לענין זה. לצורך כך קבעה הוועדה את הנוהלים שלהלן. נוהלים אלה יחולו על פסיכולוגים שעבדו בחו"ל לאחר סיום תואר שני וזאת בתנאי שעבדו בחצי משרה לפחות במסגרת קלינית מובהקת.
- "מסגרת קלינית מובהקת" כמפורט בקריטריונים להכרה במוסד לצורך התמחות קלינית ובסעיף ג' לעיל.
1. פסיכולוג בעל תואר שני בפסיכולוגיה קלינית מחו"ל אשר לימודיו הוכרו עפ"י סעיף ב', ואשר התמחותו הוכרה עפ"י סעיף ג', ועבד בחו"ל עד שלוש שנים נוספות במשרה מלאה או עד 5 שנים נוספות בחצי משרה יחוייב בבחינת סיום ההתמחות.
 2. פסיכולוג בעל תואר שני בפסיכולוגיה קלינית מחו"ל אשר לימודיו הוכרו עפ"י סעיף ב', ואשר התמחותו הוכרה עפ"י סעיף ג', ועבד בחו"ל לפחות שלוש שנים נוספות במשרה מלאה או חמש שנים נוספות בחצי משרה, יחוייב בבחינת סיום התמחות או לחילופין יהי רשאי לבחור להשלים שנת עבודה במוסד מוכר להתמחות בפסיכולוגיה קלינית בארץ בהיקף של חצי משרה לפחות אשר בסיומה יהיה עליו להציג חוות-דעת חד-משמעיות על כשירותו ומידת התאמתו לעבוד כפסיכולוג קליני עצמאי. רק חוות דעת חד-משמעית בנדון תאפשר לוועדה להמליץ בפני המנהל לפטור את המועמד מבחינת סיום ההתמחות.
 3. פסיכולוג בעל תואר שני בפסיכולוגיה קלינית מחו"ל אשר לימודיו הוכרו עפ"י סעיף ב', ואשר התמחותו הוכרה עפ"י סעיף ג', ועבד בחו"ל לפחות 5 שנים נוספות במשרה מלאה או 7 שנים נוספות בחצי משרה, ויש בידיו חוות דעת חד-משמעיות לגבי יכולותיו המקצועיות בפסיכולוגיה קלינית מפסיכולוגים קליניים מדריכים שהכירוהו במסגרת עבודתו כפסיכולוג קליני, תשקול הוועדה המקצועית להמליץ בפני המנהל להעניק לו תואר מומחה בפסיכולוגיה קלינית ללא דרישות נוספות.

ה. קבלת תואר מומחה מדריך:

פסיכולוג קליני מחו"ל אשר הועדה הקלינית הכירה בו כמומחה בפסיכולוגיה קלינית עפ"י סעיף ד(3) בלבד יכול להגיש בקשה להכרה כמומחה מדריך בארץ בתחום הפסיכותרפיה בלבד.

3 השנים האחרונות שהוכרו לו עפ"י סעיף ד(3) ישמשו כבסיס לבחינת נסיונו כמדריך.

על הפסיכולוג להוכיח כי הדריך בחו"ל בהיקף הדומה לזה הנדרש בארץ (150 שעות הדרכה לשני מתמחים בפסיכולוגיה קלינית) וכן להציג המלצות חיוביות משני אנשי מקצוע בכירים בתחום היכולים להעיד על היקף ההדרכה ועל טיבה.

במידה והועדה המקצועית תכיר בנסיון בהדרכה כמפורט לעיל יהיה על פסיכולוג להשלים תוכנית הכשרה בהדרכה בארץ במשך לפחות 12 חודשים ברציפות במוסד המוכר להתמחות בפסיכולוגיה קלינית במהלך השלמת ההכשרה בהדרכה על הפסיכולוג להשלים את הדרישות הבאות:

1. הדרכתם באופן פרטני של שני מתמחים בפסיכולוגיה קלינית בפסיכותרפיה שהתמחותם אושרה ע"י הועדה המקצועית.
מתמחה אחד לפחות יש להדריך במשך כל השנה. היקף ההדרכה לפחות 80 שעות.
ניתן להמיר עד מחצית משעות ההדרכה הפרטניות (40) בשעות הדרכה קבוצתיות. שעה וחצי של הדרכה קבוצתית תחשב כשעת הדרכה אחת.
שעות הדרכה אלו יכולות להינתן במסגרת 60 שעות הדרכה בפסיכותרפיה שמתמחים יכולים לקבל ממומחה שאינו מדריך ואינו בתהליך הסמכה להדרכה (עפ"י סעיף ד 3 בהנחיות לתהליך התמחות בפסיכולוגיה קלינית).
2. יש לקבל הדרכה על הדרכה פרטנית ממומחה מדריך בפסיכותרפיה בהיקף של לפחות 20 שעות. במידה ומתקבלת הדרכה על הדרכה מיותר ממדריך אחד, תוכר הדרכה שהיקפה לפחות 10 שעות ממדריך אחד.
3. השתתפות בישיבת צוות בהיקף הנדרש ע"י המוסד בו הוא מדריך.

ו. נוהלי הגשת הבקשות:

את הבקשות לבדיקת החומר יש להגיש על גבי "טופס ריכוז נתונים לצורך קביעת מעמד מקצועי בפסיכולוגיה קלינית למסיימי לימודים ו/או התמחות בחו"ל" בצירוף כל המסמכים הרלבנטיים. כל אישור או מסמך מחו"ל אשר אינו כתוב באנגלית, חייב להיות מתורגם לעברית ומאושר על ידי נוטריון. ניתן להגיש צילומי המסמכים הנדרשים.

ז. מספר הערות חשובות:

1. כל מי שנדרש על ידי הוועדה המקצועית להשלים בארץ את כל תקופת ההתמחות או מקצתה, דינו כדין מתמחה לכל דבר, ועליו לנהוג בהתאם להנחיות לתהליך ההתמחות בפסיכולוגיה קלינית.
2. השלמת הדרישות שפורטו לעיל הן תנאי להגשת בקשה לתואר מומחה והבאתה לדיון בוועדה המקצועית לפסיכולוגיה קלינית. אין בהצגת המסמכים בלבד הוכחה כי מבקש התואר אכן ראוי לקבלו. עניין זה נתון לשקול דעתה של הוועדה המקצועית ולקביעתה בלבד. **בהתאם לכך ייתכן מצב שהוועדה המקצועית תדרוש השלמות ותקופת עבודה נוספת וגם אם הוגשו האישורים הנדרשים להוכחת השלמת הדרישות הנ"ל לא תמליץ הוועדה בפני המנהל על מתן תואר מומחה, אם ידיעות המבקש, מיומנותו או כישוריו המקצועיים לא יניחו את דעתה.**

אנו מאחלים לכולכם הצלחה.

הוועדה המקצועית

לפסיכולוגיה קלינית

מרץ 2013